

БІБЛІОТЕКА

Українського Слова

Ч.

43

Олексій Яремченко

**ОСНОВИ
ПЛАСТУНСТВА**

З 17 малюнками в тексті

*

Bibliothek des „Ukrainske Slowo“, Nr. 43

Die Pfadfinderbewegung. Von A. Jaremtschenko

The Ukrainian Word Library, Nr. 43

Scouting. By A. Yaremchenko

ВИДАВНИЦТВО
„Українське Слово“
В БЕРЛІНІ

БІБЛІОТЕКА

Українського Слова

Ч. 43

Олексій Яремченко

**ОСНОВИ
ПЛАСТУНСТВА**

з 17 малюнками в тексті

*

ВИДАВНИЦТВО
„Українське Слово”
В БЕРЛІНІ

— Всі права застережені. —
Copyright by „Ukrainske Slowo“
Buch- u. Zeitungsverlag, G. m. b. H. Berlin.
1923.

diasporiana.org.ua

Друковано в
Borsenbuchdruckerei Denter & Nicolas, Berlin.

Передмова.

Ця книжечка призначена в першу чергу для тих читачів, які самі не належать до пластової організації, а хотілиб ознайомитись з основами того методу виховання, що поширився нині по цілому світі й відомий під назвою скавтіngu.

Хоч, випускаючи її в світ, видавництво не мало на меті давати короткого скавтового підручника для української молоді, одначе думає, що її прочитає з цікавістю також кожен пластун як доповнення до виданої Верховною Пластовою Радою у Львові праці д-ра Ол. Тисовського „Життя в пласті“.

Книжечку прикрашено малюнками, взятими з чужомовних, головню англійських скавтових підручників. Бібліографію пластунства, що появилася вперше на сторінках львівського журналу „Молоде Життя“, друкуємо тут новим, доповненим і систематизованим виданням.

Видавництво „Українське Слово“.

Загальні відомости.

Скавтами або пластунами зветься молодь, яка вчиться того, що потрібно вміти і знати мешканцям лісів, мандрівникам та піонерам. Скавтові провідники керують цим навчанням; влаштовуючи відповідні гри та практичні вправи, котрі задовольняють нахили хлопців, а разом з тим виховують їх. Для цього вони організують приятельські гуртки молоді, подібні до тих, які утворюють самі хлопці для гри або гулянки. Дають їм гарний стрій та виправку. Звертаються до їх фантазії та жадоби вражінь і привчають до діяльного життя під голим небом. Тим самим скавтові провідники помагають батькам виховувати дітей: дбають про здоровля і розвиток тіла хлопців; учать їх бути енергійними, давати собі скрізь раду і знайомлять з ремеслами; прищеплюють хлопцям почуття карности, відважності, лицарськості і любови до батьківщини; — одним словом — виробля-

ють в д а ч у (характер), що є найважнішим од усього для дальшого життя.

Узнати спосіб думання хлопця й заохотити його, щоб він виховував самого себе замість того, щоб бути наuczеним — ось головна метода скавтового виховання. Вона згідна з постулятами найпоступовіщих педа-

Е. Сетон-Томпсон.

гоїв і є продовженням методи Фребеля і Монтессорі. Молодь поділюється на такі три скавтові групи: 1. в о в ч а т а: роки — з 8 до 12; ціль — індивідуальний розвиток тіла й думання у хлопців; 2. скавти: роки — з 11 до 18; ціль — вироблення вдачі і почуття обовязку; 3. о л ь д - с к а в т и: роки — понад 18; ціль — переведення скавтових ідеалів у громадське життя.

З національного погляду ціль скавтіngu — виховання молодого покоління на добрих громадян. За винятком військового часу, скавтові провідники уникають влаштування військової муштри та вправ, бо скавтіng не ставить своїм безпосереднім завданням мілітарно виховувати молодь. Звичайно, хлопець, котрий пройшов школу скавтового виховання, зуміє також потім добре нести і військову службу, коли того потрібуватиме батьківщина. Це блискуче довели підчас світової війни англійські ольд - скавти, що перебували в рядах армії, та скавти, що несли в краю службу охорони морських берегів, працювали на залізниці та телеграфі, помагали військовим шпиталям, поліції і т. д. В мирні часи скавти займаються лише мирною працею і несуть поміч ближнім.

Скавтове виховання ділиться на чотири частини:

1. вироблення вдачі й уміння дати собі скрізь раду, зорієнтуватися у всіх обставинах, бути спостережливим і певним у собі та в своїх силах;
2. ремесла й інші уміння, які можуть бути корисними в житті;
3. служба батьківщині — поміч при пожежах та наглих випадках, ратівництво, виконання гуртом різних громадських обов'язків і т. д.;
4. фізичне здоров'я —

заохочення до життя і руху на свіжому повітрі та дбайливості про своє тіло.

Скавтінг не вмішується в релігійні справи, але кожного закликає до виконання обрядів свого визнання. Скавтова організація приймає в свої ряди хлопців незалежно від того, до якої соціальної класи вони належать. Вона може існувати як у місті, так і на селі. Коли скавтовий провідник не має досить відомостей з якої області знання чи фаху, то він завше може знайти серед своїх знайомих охочого, який поділиться своїм досвідом зі скавтами. На свої організаційні та інші витрати скавти мусять добувати кошти працею власних рук, а не прохати о допомогу.

Докладніше про скавтінг можна довідатися із скавтового підручника д-ра О. Л. Тисовського: *Життя в пласті* (Львів 1921, стор. 160), а хто знає англійську мову, з книжки сера Роберта Беден-Повеля (Sir Robert Baden-Powell): „Scouting for Boys“ (Лондон, 1920, 9. вид., стор. 334).

Історія скавтіngu.

Початком скавтового руху можна рахувати 1902-ий рік, коли старшина міліції, відомий артист-маляр і письменник Ернст Сетон-Томпсон заснував у північній Америці „Товариство березової кори“, що ставило своєю ціллю наближення молоді до природи. Але хоч скавтова ідея зародилася в Америці, честь організації світового скавтового руху належить англійському генералові Р. Baden-Powell'еві, котрий думку Е. Сетон-Томпсона втілював у ті організаційні форми, в яких вона поширилась у цілому світі. Маючи за собою солідний педагогічний досвід, винесений з військової служби при навчанні новобранців, та великий організаційний хист, він у 1907. році заснував першу скавтову організацію в Англії, а в 1908. році видав книжку „Scouting for Boys“, яка поширила скавтову ідею по всіх закутках британської імперії, а після перекладу на чужі мови стала підручником для скавтів усього світу.

В 1912. році повстала перша українська скавтова організація у Львові. Її фунда-
тором був д-р. Ол. Тисовський, автор скавто-

Sir Robert Baden-Powell.

вого підручника „Життя в пласті“. В кінці
тогож року заснувалася перша скавтова
організація на великій Україні в Києві.
Організатором її був д-р. мед. Анохін.

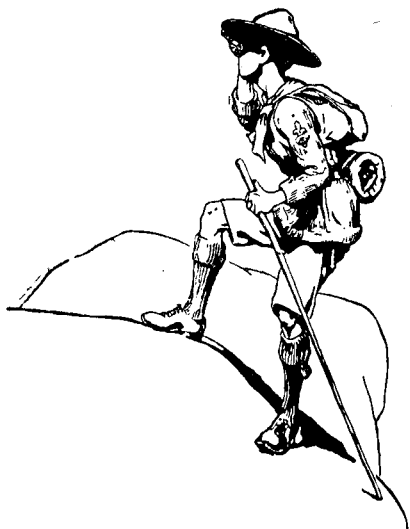
Скавтінг в Англії.

Слово скавт у перекладі з англійської мови на українську означає розвідчик або пластун. „В Англії розрізняють два роди скавтів“, — пише „Свобода“ в ч. 294 за 1922. рік (диви перекладену з англійського статтю С. Куликівної: Про пласт в Англії) —, один підчас війни, а другий у мирних часах.

Воєнні скавти йдуть на фронт оперуючої армії з метою вишукувати неприятеля, щоб отаман знав і не попав у халепу. Вибірають їх зпоміж найздібніших жовнірів, найбільше розумних і відважних. Вони спостерігають річи, яких звичайний чоловік і не доглянув би, та знають, як вернутися і звістити старшину про спостережене.

Скавти в часи мира виконують здебільшого ту саму роботу з тою різницею, що замість політичного неприятеля мають перед собою дикі звірі, непогоду, мороз, голод і всякі інші біди й небезпечні ситуації. Вони є стрільцями, дослідниками природи, моря-

ками, пастухами, місіонерами і людьми, що вміють жити по диких краях. Сміливість і розвага є їх головною прикметою й вони ніколи не забувають пильно слідити за

Англійський скавт.

всім, що їх оточує. Часом пристають до скавтів люди слабосильні або за мало до-тепні, але ті скоро губляться, бо не вміють пам'ятати передовсім про свою власну особу, а не то боронитися ще з супротивностями.

Найвидатніші люде в Англії належали до мирних скавтів, як: капітан Джон Сміт, капітан Кук, Мунго Парк, Лівінгстон, Шекльтон і капітан Скот. І справді, ті діячі, що ніколи не лінувалися виконувати дуже трудні й тяжкі завдання, деколи прикрі й неприємні, щоб лише допомогти своєму ближньому в біді або для добра краю, вони то зробили Англію такою великою й могутньою, що всі інші беруть собі з неї приклад.

Правда, кожний чоловік хотів би стати сильним і здоровим, щоб потрапити ставити чоло пригодам і виходити з них ціло, алеж це не може статися нараз і не приходить само від себе. Коли капітан Скот і Шекльтон оглядалися за людьми для подорожі до південного бігуна, то вибрали самих завзятих і веселої вдачі людей, що потраплять іти багато миль пішки і не скривляться, що сами зварять собі страву, сами вичистять свою одежу, що стріляють цільно і зроблять усе, що треба.

Моряки, дослідники природи, мисливці й усякі скавти загалом мусять бути тверді й справні та мусять знати, як допомогти собі й иншим. Але щоб таким бути, треба того вчиться і привикати замолоду. Як хто є товстий і вялий, або утлий і слабосилий, той правдоподібно лишиться таким цілий вік і ніколи не буде добрим грачем в футбол

або в іншій спортивній забаві. І як би він випадком опинився сам серед широкого степу або в африканським лісі, або серед завязаного бою, то такому виходу нема і він пропадає. Зате коли хлопець починає ще в школі вправлятися у витривалости та завязанню, то з нього згодом буде умовою й тілесно здоровий чоловік, що не захитається перед ніякою перешкодою ані небезпекою.

В Англії хлопчачі скавти завчасу приучуються і роблять те саме, що правдиві скавти, щоби бути здатними до справжнього діла на будуче. Вправи ці — то часто прикра й немила робота і про якесь дармування або відкладання роботи на пізніше не може й бути мови. Але як хлопець нею перейметься, то сам пізнає, що ліпше свого часу не міг ужити і має з тої роботи далеко більше задоволення, ніж хлопці, що живуть у вигоді, та дармоїди, які власне задля того, як не зараз, то колись пізніше мусять тяжко покутувати.

Молодий скавт учиться там обробляти дерево, розумітися на хові худоби, мусить стикатися з худобою, доглядати її та обходити, знати її нориви й уміти розпізнати її сліди на землі.

Він мусить звикати до життя під голим небом, уміти самому собі зробити дах над головою, покласти ватру і зварити собі

поживу, щоби в разі, як колись опинився би далеко від людей, міг сам подбати про себе. Дальше мусить бути скавт готовий допомогти всякому, хто помочі потребує, бо в краях, де людей мало, без взаємної помочі життя було би неможливе.

Скавт читає сліди.

Крім того виучується скавт спасати життя потопаючим, попареним, погорільцям і всякому, що попав у якусь небезпеку, а на випадок не потребує довго ждати, бо такі випадки часто трапляються і багато доброго зробили вже на світі хлопці - скавти.

Щоб, як слід, виконувати такі роботи, мусить скавт сам бути здоровий і рухливий

і тому вправляється він гімнастично, бігає, ходить пішки, їздить на велосипеді (ровері) саме в тій цілі, щоб заховати здоровля і рухливість членів.

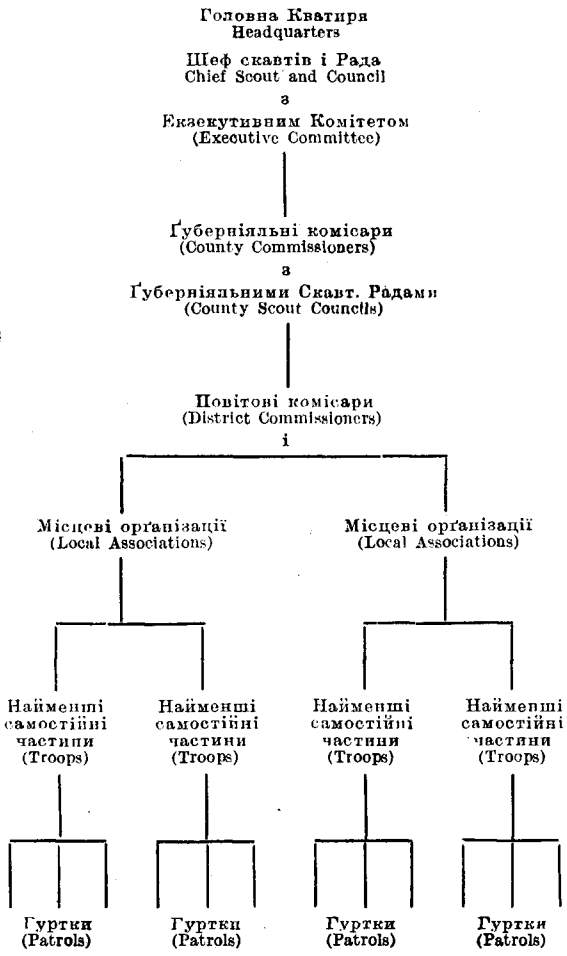
Скавти в Англії мають дуже практичну одежу, яку перейняли всі інші скавти світа. Широкий капелюх захищає очі перед яскравим світом сонця. Шийний платок держить тепло у шиї і карку в зимову пору, не допускає соняшного удару у велику спеку і може служити як завивало у різних випадках або для чого-небудь. Короткі штани дозволяють йому скорше бігати, як іншому, якого штани сягають поза коліна і ще привязані до ноги.

Зелена вовняна підв'язка не тільки піддержує панчохи, але як би випадком скоїлася в панчосі дірка, скавт може вирізати кусник матерії з підв'язки і залатати панчошу.

Палиця, що її держить в руках, не тільки придається скавтові в ночі до шукання дороги, але у випадку може служити за підпору, драбину, намет і до всякого іншого діла.

Загалом кожна річ, яку скавт має при собі, є пожиточна і може бути ужита до різних потреб.“

Скавтинг організовано в Англії після такої схеми:

2 Яремченко, Основи пластуництва.

Обіт і закон англійського скавта.

Кожен англійський скавт, вступаючи до скавтової організації, складає такий обіт (The Scout's Promise):

„On my honour I promise that I will do
[my best —
To do my duty to God and the King,
To help other people at all times,
To obey the Scout Law.“

Це в перекладі українською мовою означає:

„Обіцяю чесно й сумлінно виконувати свої
[обовязки
супроти Бога і Короля,
повсякчасно помагати ближнім,
коритися скавтовому закону.“

Скавтовий закон (The Scout Law) має 10 точок:

1. A Scout's honour is to be trusted.
2. A Scout is loyal to the King, his country, his officers, his parents, his employers and those under him.
3. A Scout's duty is to be useful and to help others.
4. A Scout is a friend to all, and a brother to every other Scout, no matter to what social class the other belongs.
5. A Scout is courteous.
6. A Scout is a friend to animals.
7. A Scout obeys orders of his parents, patrol leader, or Scoutmaster without question.
8. A Scout smiles and whistles under all difficulties.
9. A Scout is thrifty.
10. A Scout is clean in thought, word and deed.

Або по українськи:

1. На честь скавта треба покладатися.
2. Скавт вірний своєму Королеві, своїй країні, своїм провідникам, своїм батькам, своїм начальникам і своїм підлеглим.
3. Скавт має своїм обов'язком бути позитивним і помагати іншим.
4. Скавт приятель усіх і брат кожного другого скавта незалежно від того,

- до якої соціальної класи той належить.
5. Скавт ввічливий і поводитьься по лицарськи.
 6. Скавт приятель звірят.

Аби не забути що дня зробити добре діло, англійський скавт зав'язує собі на краватці вузлик.

7. Скавт виконує накази своїх батьків, своїх ватажків і скавтмайстрів без заперечення.
8. Скавт завше усміхається і насвистує при всіх труднощах.
9. Скавт ощадний і хазяйновитий.
10. Скавт чистий думкою, словом і ділом.

Текст скавтового закону склав ген. В. Baden-Powell, користуючись для цього законом японських лицарів - самураїв „Бушідо“ та законами виробленими європейським лицарством. Переймаючи скавтінг з Англії, деякі народи змінили форму та кількість точок цього закону (у Французів та Американців їх, наприклад, 12, у галицьких Українців 14 і т. д.), але зміст його зостався у всіх народів той же самий.

Виконання закону.

Скавтовий закон для англійських хлопців, це не який-небудь неосяжний ідеал, а реальна дійсність. На честь скавта треба покладатися, бо скавт завше говорить правду й додержується свого слова. Колиб який з хлопців сказав неправду, обманив кого або не виконав своєї обіцянки, даної на слово чести, то у нього відбирається скавтова відзнака і він перестає бути членом скавтової організації.

Кожен скавт що дня робить, принаймні, одно добре діло або приятельську послугу, якою він дійсно поміг кому-небудь. Чи врятував кому скавт життя, чи відступив лише своє місце, чи подав першу медичну поміч, чи прибрав тільки з крутих сходів лушпайки, на котрих міг хто-небудь посковзнутись і впасти, все це добре діло. Велике чи мале, тяжке чи легке — все одно, аби воно впливало з почуття обов'язку служби ближнім.

Ціле скавтове виховання пристосоване до того, щоб молодь набувала свої уміння і знання, щоб потім ужити їх для помочи другим. Це показує гасло скавтів: „Будь готовий“ (Be prepared!) — себ-то будь готовий завше помогти ближньому. Хто не робить що дня найменше одного доброго

Добре діло.

діла, той не є правдивим скавтом, хоч би він був довший час у скавтовій організації і мав відзначення.

Кожен скавт має певну суму заощаджених або зароблених грошей, покладених в ощадній касі або банкові на своє ім'я. Він ощадний не тому, що хоче збирати гроші, як це роблять скупі люде, але для здобуття можливості помогти иншим або матеріяльно

підтримати яку-небудь ідейну справу, якій він співчуває.

Кожен скавт не курить і не п'є алкогольних трюнків. За вживання негарного слова інші скавти виливають винуватому в рукав кухоль холодної води.

Недотепа, малпуючи дорослих, курить тютюн. Не буде з нього нічого доброго.

Сильний і здоровий хлопець має коло ніг копацій м'яч.

Всі ці звичаї, хоч про них і не говориться в скавтовому законі, але які є практичним приложенням його в життя, сумлінно виконуються англійськими скавтами і їх варто було би перейняти і нашим пластунам.

Скавтінг як світовий рух.

З Англії скавтінг поширився зпершу в англійських колоніях, а потім і в інших державах. В ті часи європейська війна вже висіла в повітрі і тому зпершу німецькі, а потім французькі військові кола, вбачаючи в скавтінгові нову військову видумку Англійців, задумали скористуватися цим рухом для піднесення боєздатности народу шляхом виховання молоді на військових розвідчиків. Але більшість інших народів всеж зрозуміла правдивий дух скавтіngu і не бралась накидати йому мілітарних завдань.

Початком світового скавтового руху можна рахувати 1911-ий рік, протягом якого заснувалися скавтові організації в Швеції, Данії, Норвегії, Голяндії, Італії, Аргентині, Чиле, Японії, Китаї, Чехії, Польщі й Росії. Світова війна, очевидно, не могла сприяти успішному розвитку міжнароднього скавтіngu і тому лише після 1918. року він починає знову рости і зміцнюватись.

Завдяки ініціативі Англійців прийшло до засновання міжнароднього скавтового бюро (Boy-Scouts International Bureau, 25, Buckingham Palace Road, London S. W. 1.) та світового скавтового союзу, до якого ввійшли членами скавти таких держав: Австрія, Альбанія, Американські Зеднані Штати, Англія, Аргентина, Бельгія, Бразилія, Голяндія, Греція, Данія, Еквадор, Еспанія, Естонія, Єгипет, Італія, Китай, Куба, Литва, Ліберія, Люксембург, Норвегія, Панама, Перу, Польща, Португалія, Румунія, Сербія, Сіям, Угорщина, Уругвай, Франція, Чехія, Чиле, Швайцарія, Швеція й Японія. Це скавтове бюро видає трьохмісячник „Jamboree“, присвячений справам міжнароднього скавтіngu.

В сучасному світовому скавтіngu помічається два напрямки: один має певні мілітаристичні тенденції (Франція, Польща, Бельгія), другий стає цілком осторонь від військових справ і головною своєю метою ставить розвиток фізичних і духовних сил молоді шляхом життя серед природи. Ідеологом цієї течії є Е. Сетон-Томпсон і ті скавтові організації, які працюють після вказівок його книжки „The Book of Woodcraft“. Англійський скавтінг пішов середнім шляхом, не впадаючи ні в мілітаризм, ні в паціфізм (Sir R. Baden-Powell). Поруч цих напрямків існують скавтові органі-

заці, які мають певне політичне забарвлення, наприклад, християнські скавти, чеські скавти-соціялісти, або національне (німецькі пфадфіндери, українські пластуни). В Англії, Франції і Німеччині існують поруч усі ці напрямки, які заступлені окремими самостійними скавтовими союзами.

Галицький пласт.

Перша українська скавтова організація повстала при філії Академічної гімназії у Львові під проводом д. П. Франка. Але

Скавти коло вогню.

властивим зародком українського скавтіngu в Галичині був Улад, що повстав при львівській Академічній гімназії (головне заведення) 21. квітня 1912. року. Фунда-

тором його був д-р. Ол. Тисовський, нинішній голова Верховної Пластової Ради. Зпершу праця йшла помалу і щойно з 1920. року скавтовий рух у Галичині почав набирати масових форм, особливо після появи в 1921. році підручника „Життя в пласті“. Звіт про 10. літню працю пласту подано в 2. числі берлінського скавтового місячника „Der weiße Ritter“ під назвою „Bericht des Hauptquartiers des Ukrainischen Pfadfinderbundes vom 25. I. 1922“.

Хоч галицький пласт веде свою працю після вказівок книжки ген. R. Baden-Powell'я „Scouting for Boys“, але англійські форми скавтингу він де в чому переробляє й пристосовує до вимог українського життя, українізує їх. Так, наприклад, англійське слово „скавт“ було замінено українським словом „пластун“, перейнятим од кубанських козаків, яке має те саме значіння, себ-то „розвідчик“.

Галицький пласт організовано так: Гурток — найменша організаційна одиниця (6—8 або 10 хлопців); чета — 2—4 гуртки (24—40 хлопців); сотня — 2—4 чети (90—160 хлопців); полк — 2 або більше сотень (192—320 хлопців), згідно якась кількість чет або сотень визнаних Верховною Пластовою Радою самостійними. Всі полки одної місцевости

творюють пластовий кіш. Усі пластові частини підлягають Верховній Пластовій Раді у Львові.

По степені пластового знання скавти поділяються на: новиків (до 11. року, не входять ще у властиву діяльність пласту), прихильників (від 11. року, перед 1. пластовим іспитом), учасників (перед 2. пластовим іспитом), розвідників (перед 3. пластовим іспитом), скобів (по 3. пластовому іспиті), гетьманських пластунів скобів (по 6 почесних іспитах або по виконанню визначеного пластового діла) і почесних або старших пластунів, які на власну просьбу і рішення полку застаються членами пласту.

В залежності від тої роботи, яку пластуни виконують в гуртку, четі, сотні або полку, розрізняють такі діловодства: провідник, прокуратор, писар, скарбник, провірник і домівкар.

Для вступу до скавтового гуртка від кожного хлопця вимагається знання скавтового закону, скавтової організації, уміння вязати пластові вузли і т. д. (Докладніше про ці вимоги диви „Життя в пласті“ д-ра Ол. Тисовського, стор. 22—64: „Услівя 1. пласт. іспиту“.) Для другого пластового іспиту вимагається знання основ першої медичної помочі в наглих випадках,

знаків Морзе, уміння розкладати вогонь і варити їжу, бігти „пластовим кроком“ і т. д. („Життя в пласті“, стор. 64—104). Для третього іспиту ці вимоги значно поширені: вимагається докладне знання першої медич-

„Малий поклін“
або
півпоклін.

„Великий поклін“
або
поклін.

ної помочі, уміння посилати і приймати депеші знаками Морзе й семафором, плавати, міряти на око віддаль, читати й креслити мапи і т. д. („Життя в пласті“, стор. 104—117). Завершенням скавтових вправ є життя серед природи або в таборі, де хлопці на практиці вчать прикладати набуті знання та обслуговувати себе власними силами.

Добре вишколені пластуни визначаються спостережливістю та знають декілька ремесел, які можуть забезпечити їм в житті певний шматок хліба.

Верховна Пластова Рада іменує посторонні особи, пластово іспитовані й запряжені на: відпоручників, впорядчиків (для ведення пластових гуртків), поучників (для навчання пластових предметів знання), а для загального нагляду над полком запрошує поважних осіб на опікунів.

Спільною відзнакою для всіх українських пластунів у Галичині є міжнародня пластова лілія жовтого кольору, переплетена українським державним гербом „тризубом“. Вона нашивається на невеличкий щит (квадрат з боками по 5 см. з трикутником в долі висотою 2 см.) краски полку. Під лілією означаються степені пластового знання чорними літерами: учасник—У, розвідчик—Р, скоб—С, гетьманський скоб—ГС і лілія обведена срібним шнурочком.

Провідник гуртка має срібний пасок на лівій груді, четар і четова команда — два срібні паски, сотник і сотенна команда — один золотий пасок, полковник і полкова команда — два золотих паски на лівій груді. Кошовий має зірочку над пасками, а шеф усіх пластунів три золоті паски, а

над ними лілія. Члени верховної пластової команди носять золотисті металеві лілії.

Гаслом галицьких пластунів є слово Скоб, яке означає назву орла (*Haliaetus*

Привітання з палицею

Идучи

Стоячи

albicilla), а його окремі літери, це початкові букви пластового клича: „Сильно, Красно, Обережно, Бистро!“

Пластовий закон має 14 точок:

1. Пластун словний: раз дане слово додержує.
2. Пластун совісний: працю, за яку взявся, виконує совісно до кінця.
3. Яремченко, Основи пластуництва.

3. Пластун точний: на сходини до заняття приходять точно й ніколи не спізняється.
4. Пластун ощадний: свої матеріальні засоби, свої здібності, енергію і час не витрачає марно.
5. Пластун справедливий: уміє оцінити заслуги других людей, особливо слабших од себе істот.
6. Пластун братерський супроти всіх пластунів.
7. Пластун приятельський супроти других людей і звірят.
8. Пластун позиточний: кожне заняття пластуна приносить якусь користь, чи то для нього, чи для других.
9. Пластун зрівноважений: при всяких нещастях і небезпеках задержує рівновагу духа.
10. Пластун пильний: не опускає ніякої нагоди, щоби чогось навчитися.
11. Пластун карний: безумовно слухає своєї влади.
12. Пластун дбає про своє фізичне здоров'ля: бере участь у фізичних вправах та іграх, не курить, не п'є алкогольних нап'итків.

13. Пластун дбає про красу свого отруження.
14. Пластун все доброї гадки і веселий: навіть у найтящих отставинах життя не тратить надії і не впадає в розпуку.

В цих 14 точках пластового закону подається образ ідеального пластуна, до отсягнення якого прямують усі пластуни.

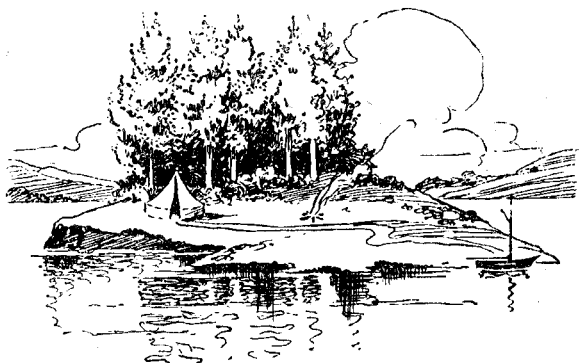
Форма привітання у пластунів та сама, що і у англійських скавтів „малий поклін“, „великий поклін“, поздравлення, коли в руках палиця (диви малюнок на стор. 31). При великому і при малому поклоні три середні пальці протягнуті і зведені до купи, а два крайні зігнуті так, що великий палець покриває ніготь малого. Пластун пластунові все при вітанню подає ліву руку.

Завдання галицького пласту.

Західню Україну поділено нині між Польщею, Румунією і Чехією. Найсильніші культурні українські традиції має на цих землях Львів. Отже не дивно, що саме тут почався скавтовий рух, вийшов перший скавтовий підручник, виросла найсильніша й найбільша скавтова організація. Не дивно, що саме в Галичині з'явилася скавтова преса — „Молоде Життя“ (Львів) і „Український Пласт“ (Станиславів), з якої можна мати уявлення про життя нашої молоді на заході України та про шлях, яким вона йде. На той шлях натрапили львівські „Лісові Чорти“, що перші протоптали стежку до Карпат, якою піде без сумніву і решта галицької молоді. Треба думати, що пласт в майбутньому поставить одною з головніщих точок своєї діяльності подорожі в Карпати та влаштування скавтових таборів у горах.

В Карпати мусить іти наша молодь, знайомитися з життям і побутом Гуцулів і Бой-

ків, приглядатися до їхнього скотарства, досліджувати гірську фауну і флору, а головне мінеральні скарби захovanі в горах. Відповідно до умов гірського життя треба, очевидно, пристосувати свою програму навчання і приладдя.

Скавтовий табір.

Карпати проходять не тільки через Галичину, а також і через Буковину та Закарпатську Україну. Коли буковинське студентство зорганізує в Чернівцях український пласт після підручника д-ра Ол. Тисовського, як це зробило учительство на Закарпаттю, то в усіх трьох ділянках український скавтіні матиме однаковий характер і спричинятиметься до вироблення

у нашої молоді почуття національної єдності.

В майбутньому Карпати матимуть величезне значіння в життю України як з економічного погляду, так і з військового. Тому треба дуже добре простудіювати їхню топографію та геологічну будову. Це завдання мусять перебрати на себе карпатські (гірські) пластуни.

Але роля Львова не обмежується впливом на західні українські землі. Кубань так само межує з велитенськими горами і досвід набутий в Галичині може бути прикладений на Кавказі. Галицькі провідники пласту, котрий перейняв свою назву од Кубанців, мають усе пам'ятати, що здобутки їхньої праці знайдуть приложення не лише поблизу Карпат, а й на самому сході України. Тому в своїх виданнях вони мусять уникати слів незрозумілих поза Галичиною і зеднати життя пласту ниткою історичної традиції з піонерською діяльністю кубанських прадідів Запорожців.

Одночасно пласт мусить повести планову працю наближення своєї організації до англійського первовзору, що без перекладу на українську мову „Scouting for Boys“ ген. R. Baden-Powell'я річ неможлива. На це треба звернути особливу увагу, бо Москвини вже

переклали цей класичний твір, правда, недбало й досить зле, але зате поширили його у великій кількості примірників на цілій території бувшої Росії. Отже треба вирвати у них ініціативу з рук і видати в найблищому часі старанний і добрий переклад цієї книжки в Галичині, з якої він раніш чи пізніш попаде на Велику Україну. В противному разі львівському пластові загрожує те, що він зостанеться організацією локально-карпатського значіння і що скавтіне на Наддніпрянщині піде своїм окремим шляхом.

Скавтінг на Великій Україні.

Говорити про скавтінг на Великій Україні, не маючи докладних відомостей про історію його розвитку та сучасний стан, завдання не легке. Правда, мета скавтової організації тут таж сама, що і в інших державах, але деякі її зовнішні форми безперечно будуть де в чому відмінні.

В сучасному світовому скавтінгові існує два головніших напрямки: Беден-Повелівський і Сетон-Томпсонівський. Перший з них нагадує модерну лицарську школу для молоді і дбає про вироблення вдачі (характеру) хлопця. Другий, не забуваючи про моральне виховання молоді, центр ваги переносить на життя серед природи. Трудно сказати наперед, який з цих двох напрямків поширяться на Україні і візьме гору. Швидче всього, що вони обидва будуть заступлені як галузі єдиної організації, або як два окремі союзи.

Спробу пристосування англійського скавтіну до умов українського життя досить

добре перевели вже Галичане і Наддні-
прянцям залишилось лише пересадити пласт
на велико-український ґрунт. Звичайно,
при цьому процесі засвоєння неоднo буде
змінено або переіменовано, особливо в назвах.
Наддніпрянці уникають так званих „ко-
ваних“ слів, особливо не зовсім вдалих, і
радіше переймають чужі назви без жадних
змін або вишуковують відповідні слова з

напів-забутої козацької або запорожської
старовини.

На Великій Україні найкращий спосіб
комунікації — водні шляхи, головню Дніпро
з допливами і море. Отже для водного
скавтінгу тут відкриваються величезні
можливості. Човен — річ не дорога, яку
можна купити, найняти на довший час або
і самому зробити і якою можна проїхати
сотні кілометрів. Водний скавтінг, як
найбільш відповідаючий умовам україн-

ського життя, займе безперечно поважне, коли не пануюче положення на Великій Україні. Життя на воді не менш приємне, ніж у горах.

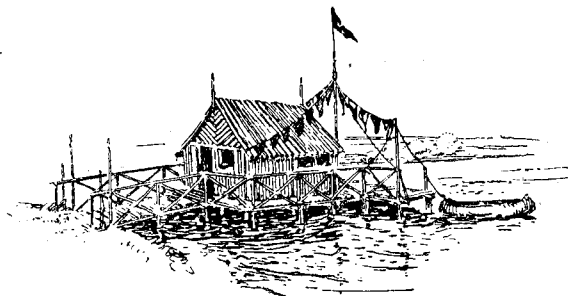
Цілком зрозуміло, що для водного скавта програма навчання (плавання, веслування, ставлення парусів, роблення човнів і т. д.) мусить значно відрізнятися від програми навчання гірського пластуна. Тому Наддніпрянці можуть перейняти з Галичини лише загальні основи скавтингу, а решту мусять виробити сами на підставі власного досвіду. В цій праці вони можуть узяти собі, як приклад гідний наслідування, Запорожців, цих середньовічних піонерів Великого луку.

З огляду на інші географічні й економічно-політичні умови життя Наддніпрянщини організація тутешнього скавтингу мусить бути трохи відмінною від галицького пласту і то не лише в назвах, а і в самій будові.

Базою цілої організації слід зробити чету (не більш 40 хлопців), яку можна булоб після запорозької традиції назвати „курінем“ і яка булоб найменшою самостійною господарчо-адміністраційною одиницею та малаб для сходин сталє помешкання „курінь“ або „клуб“.

Будівля організації моглоб виглядати так: 6, 8 або 10 хлопців складає гурток або патруль; чотири гуртки —

курінь або клан. Всі куріні певного міста, містечка або села складають дружину; яка зветься після назви міста або села. Всі куріні підлягають безпосередньо раді дружини, на чолі якої стоїть шеф дружини. При потребі дружину можна зцентралізувати — утворивши сотні. Куріні дружини відрізняються коліром

Пристань.

краватки й означаються за порядком римськими цифрами; гуртки в кожному куріні означаються арабськими цифрами й одріжняються коліром стрічок, які припинаються на плечі. Дружини цілого повіта складають п а л а н к у, паланки цілої губернії — кіш. Всі коші підлягають головній квартирі. Центр збудовано після англійського зразку: шеф усіх скавтів і рада з ексекутивним комітетом.

Степені скавтового знання: молодик (галицька назва — учасник), пластун (гал. розвідчик), скавт (гал. скоб), гетьманський скавт. Службові степені: рядовик, ватажок або патрульний, заступник ватажка, адютант куріня або осаул. Степені провідників: шеф куріня або скавтмайстер, помічник скавтмайстра, інструктор, шеф дружини, повітовий комісар, губерніяльний комісар або кошовий, начальник головної квартири, шеф усіх скавтів або начальний скавт.

Відзнаки і відзначення тіж самі що і в англійських скавтів.

Завдання українського скавтіngu в Америці.

Як довідуємося з газет, серед дітей українських емігрантів в Америці почався скавтовий рух як в Канаді, так і в Зєднаних державах. Очевидно, що в першій Україні взоруються на англійську молодь, а в другій на американську. Українські скавти в Америці могли би зробити величезну послугу для старого краю, колиб переклали й видали три кращі англійські підручники: „Scouting for Boys“ ген. R. Baden-Powell'я, „Boy scouts of America“ і „Handbook for Scout Masters Boy Scouts of America“. Добре знання англійської мови та перебування в рядах англійської або американської скавтової організації булоб заporукою, що ці переклади будуть зроблені старанно і як найкраще. Для розвитку українського скавтіngu в краю вони малиб велике значіння і спричинилися до буйного його розвитку.

Фахова пластова бібліографія українською мовою.

а) КНИЖКИ.

- Пластова виказка.** (Видана у Львові не раніш 1912. р. і не пізніш 1913.)
- Др. Олександр Тисовський.** Пласт. Львів, 1913. Наклад „Вістий з Запорожжа“. Стор. 45.
- Петро Франко.** Пластові гри і забави. Львів, 1913. Наклад Вид. Тов. Франко син і Снілка. Стор. 30.
- А. Кащенко.** Мандрівка на Дніпрові пороги. Катеринослав, 1916. Наклад Українського Видавництва в Катеринославі. Стор. 24. (В 1922. р. 4. вид. у Ляйпцігу.)
- Гнязь Лев І. син Данила.** (Життєпис Патрона VII. пл. полку.) Вид. VII. пл. полку. Львів, 1921 (шапірограф.).
- Др. Олександр Тисовський.** Життя в пласті. Львів, 1921. Наклад Верховної Пластової Ради у Львові. Стор. 158. (Рецензії в „Українським Прапорі“, „Українським Слові“, „Впереді“ і інших.)

- Петро Франко.** Як закладати пластові дружини? Відень, 1921. Наклад Вид. Тов. Франко син і Спілка. Стор. 30.
- М. Шарлемань.** Охорона природи. Київ, 1921. Наклад Державного Видавництва. Стор. 48.
- Ведення книг пласт. діловодств.** Львів, 1922. Вид. Інструкторського Курсу для львів. пл. Коша (літограф.).
- Я. Весоловський.** Припис про пластовий однострій і пластові відзнаки (обов'язуючий усі пластові мужеські полки). Город Льва в 1922. р. (шапірограф.).
- Пластовий впоряд.** Львів, 1922. Вид. Інструктор. Курсу для львів. пл. Коша (літограф.).
- Пластові закони** (їх пояснення і доповнення). Львів, 1922. Вид. Інструктор. Курсу для львів. пл. Коша (літограф.).
- Пластовий Календарець** на рік 1922. Наклад. Україн. Книгарні і антикварні у Львові. Стор. 52.
- Пластовий однострій.** Львів, 1922. Вид. Інструктор. Курсу для львів. пл. Коша (літограф.).
- Устав** про пластове відзначення „За добре діло“. Львів, 1922. Вид. Верх. Пл. Ради. (шапірограф.).
- П. Франко.** Пластова пригода. (Оповідання.) Коломия, 1922. Дрібна Книгозбірня ч. 3.
- Др. Ол. Тисовський.** Праця в пластовім гуртку. Львів, 1922—1923. Вид. Інструктор. Курсу для львів. пл. Коша (літограф.).
- Я. Весоловський.** Пластові діловодства (пояснення і доповнення). На основі

обов'язуючих приписів українського пласт. Уладу. Львів, 1923. Вид. пласт. гуртка „Вовк“, I. пласт. полку (літограф.).

Школа Українських Пластунів у таборі інтернаціональних Щипйорно в Польщі. Видання школи т. Щипйорно, 1923. Стор. 42.

б) ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ.

Береговський Пластун, часопис українських пластунів у Берегові на Підкарпатській Україні (літограф.).

Віник, гумористичний листок VII. пласт. полку у Львові, 1922 (шапірограф.).

Зазуля, двотижневик гуртка „Зазулі“ XI. пласт. полку в Станиславові, 1922. Вийшло 4 числа (шапірограф.).

Молоде Життя, часопис українського пласту, місячник. Ред. Степан Тисовський. Видас Укр. Краєве Т-во охорони дітей і опіки над молодістю у Львові від 1921. р. Адреса: Львів, Бляхарська, 11. Досі появилося 10 чисел. Р е ц. ч. 4: „Громадський Вістник“, ч. 41, 1922, Львів. — Ол. Бабій, там же, ч. 15, 1923. — Я. Г. „Літературно-Наук. Вістник“, V, 1923, Львів.

Нес, гумористичний листок гуртка Нса I. пласт. полка у Львові, 1922. Вишло досі 5 чисел (шапірограф.).

Пластова Стежа, часопись 2. пласт. гуртка I. ч. I. с. I. пласт. полку у Львові, 1918 і 1919. Появилося 10 чисел (шапірограф.).

Пластун, місячник. Ужгород, 1923. Досі появилoся два числа.

Пластовий Вісник, сатирично-гумористичний листок VII. пласт. полка у Львові, 1921, 1922. Досі появилoся 5 чисел (шапірограф.).

Слав, стрийський пластовий вістник. Видає V. пласт. полк у Стрию. Досі появилoсь 1. число за травень 1923 (шапірограф.).

Український Пласт, місячник української пластової молоді для літератури, науки і забави. Ред. Осип Левицький. Видає Філія Укр. Краєв. Т-ва охорони дітей і опіки над молодістю в Станиславові. Адр.: Стан., Литова, 44. Досі появилoся 3 числа.

в) СТАТТІ НА СТОРІНКАХ УКРАЇНСЬКОЇ НЕПЛАСТОВОЇ ПРЕСИ.

П. Фр[анко]. **Пласт (Скавт).** („Ілюстрована Україна“, ч. 11, 12, 1913, Львів.) [З ілюстр.]

М. **Скавтові організації в Чехо-Словаччині.** („Український Студент“, ч. 1, 1920, Прага.)

Ол. **Яремченко.** **Українські бой-скавти.** („Воля“, ч. 12, т. III, 1920, Відень.)

М. **Галущинський.** **Кілька годин серед пластунів.** („Український Вістник“, ч. 73, 1921, Львів.)

Тиберій **Горобець.** **Пластове свято.** („Український Вістник“, ч. 112, 1921, Львів.)

Василь **Кучабський.** **Замітки з нагоди пластового свята.** („Український Вістник“, чч. 119—121, 1921, Львів.)

Огляд пластового життя. („Поступ“, ч. 8—9, 1921. Зі студентського життя.)

Пласт (Scouting for Boys). („Поступ“, ч. 11, 12, 1921, Львів.)

Святочні сходи львівського пластового Коша. („Вперед“, ч. 45, 1921, Львів.)

Святочні сходи пластових полків львівського пласт. Коша. („Поступ“, ч. 6—7, 1922, Зі студентського життя, Львів.)

О. л. Яремченко. Скавтіні, його історія, зміст і завдання на Україні. („Українське Слово“, ч. 72—73, 1921, Берлін. Передруки з деякими змінами: „Поступ“, ч. 1—2, 1922, і „Громадський Вістник“, ч. 20—22, 1923, Львів.)

Український пласт у Сх. Галичині. („Україн. Прапор“, ч. 15, 1922, Відень.)

Під яеним прапором: Ліга й Пласт. („Поступ“, ч. 4—5, 1922, Львів.)

Зелені свята на Маківці. („Громадський Вістник“, ч. 14, VI, 1922, Львів.)

С. Куликівна. Про пласт в Англії. („Молода Україна“, ч. 23—24, 1922, Львів.)

Пласт при гімназії. Коломия. („Поступ“, ч. 7—8, 1922.)

Похід проти українського пласту. („Свобода“, ч. 28, 1922, Львів.)

Українські скавти. („Америка“, ч. 78, 1922, Філядельфія.) [Про україн. скавт. рух в Америці.]

Фізична культура. („Україн. Щоденні Вісти“, ч. 229—230, 1922, Нью-Йорк.) [Про пласт на радянській Україні.]

С. Т. Пресовий бандитизм а пласт. („Діло“, ч. 14, 1922, Львів.) [Про відношення польської преси до україн. пласт. руху в Галичині.]

- Учасник. **Пластове свято** в жіночій гімназії СС. Василянко. („Свобода“, ч. 38, 1922, Львів.)
- ВІПР. **За ідею** (Причинок до історії україн. пласту). („Громадський Вістник“, ч. 39, 1922.)
- Ф. К. **Пласт в Бережанах**. („Громадський Вістник“, ч. 46, 1922.)
- С. Куликівна. **Про пласт в Англії**. („Свобода“, ч. 294, 1922, Нью-Йорк.)
- Пласт ім. Цилина Орлика в Рогатині**. („Рогатинець“, ч. 1, 1922, Рогатин.)
- Звіт пластових полків ім. гетьмана Івана Мазепи і кн. Романової**. Офіційний звіт державної гімназії в Станиславові, 1922, Станиславів.
- П. Франко. **Табір в Уричі** (Оповідання з життя україн. пластунів). („Свобода“, ч. 20—21, 1923, Нью-Йорк.)
- Виховуймо нашу молодіж на дійсних Американців!** („Америка“, ч. 10, 1923, Філядельфія.) [Заклик до американ. Українців, щоби віддавали діти до пласту.]
- Я. Вербицький. **Спорт і пласт на Волині** (Дискусійна стаття). („Поступ“, ч. 1, 1923, Львів.)
- Б. Вронський. **Спорт і пласт на Волині**. Відповідь на статтю Вербицького. („Поступ“, ч. 1, 1923; ч. 2, 1923.)
- Ол. Яремченко. **Огляд міжнароднього скавтового (пластового) руху**. („Поступ“, ч. 1, стор. 25—26, 1923, Львів.)
- Др. Ол. Тисовський. **На шляху одної ідеї**. („Молода Україна“, ч. 3, 1923, Львів.)
- А. О. **Пластові прогульки в Карпати**. („Молода Україна“, ч. 8, 1923.)

- Г у п. **Ревнієть жаңдармерії і дбайливієть за моральний етап молоді.** („Громадський Голос“, ч. 4, 1923, Перемишль.)
- О. В. **Пласт (Скаутінг).** („Русин“, ч. 22, 1923, Ужгород.)
- С а в а К р и л а ч. **З книги гордых мрій.** („Україн. Скиталець“, ч. 6, 1923, Відень.) [В статті подано Бушідо-лицарський закон японських самураїв, яким користувався ген. R. Baden-Powell, складаючи скавтовий закон.]
- Ю. Г о н ч а р і в - Г о н ч а р е н к о. **Українецькі скаути в ЧСР.** („Український Студент“, ч. 1, 1923, Прага.)
- О. В а х н я н и н. **Пластове свято в Ужгороді.** („Русин“, ч. 98, 1923, Ужгород.)
-

З м і с т.

	Стор
Передмова	
Загальні відомости	5
Історія скавтіngu	9
Скавтіng в Англії	11
Обіт і закон англійського скавта	18
Виконання закону	22
Скавтіng як світовий рух	25
Галицький пласт	28
Завдання галицького пласту	36
Скавтіng на Великій Україні	40
Завдання українського скавтіngu в Америці	45
Фахова пластова бібліографія українською мовою	47

„Ukrainske Slowo“, Buch- und Zeitungsverlag,
G. m. b. H., Berlin-Schöneberg, Hauptstraße 11.
